

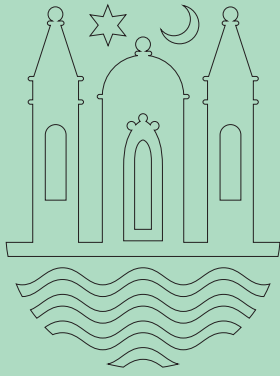
Svendborg
Kommune

Beredskabsplan

---

til forebyggelse, opsporing og
håndtering af overgreb og ekstremisme

Udgivet: februar 2024
Udgivelse: Svendborg Kommune

Layout og design: Grafisk, Svendborg Kommune
Tryk: Svendborg Kommune

Yderelig information: www.svendborg.dk

Indehold

---

4 Indledning

- Målgruppen for beredskabet 4
- Formålet med beredskabet 4

5 Her og nu – hvad gør du

6 Definitioner og begreber

- Seksuelt overgreb 6
- Fysisk vold i nære relationer 6
- Psykisk vold i nære relationer 6
- Overværelse af vold 6
- Følelsesmæssig forsømmelse 6
- Grooming, sextortion og hævnporno 7
- Sugardating 8
- Prostitution 8
- Digitale overgreb og krænkelser 8
- Ekstremisme 8
- Negativ social kontrol 9
- Æresrelaterede konflikter 9

10 Den tidlige forebyggelse

- Forebyggelse af overgreb 10
- Forebyggelse af risikoadfærd i det digitale rum 10
- Forebyggelse af ekstremisme 11
- Eksempler på god praksis 12

12 Den tidlige opsporing

- Et fælles ansvar for opsporing 14
- Den professionelle tvivl 14
- Risikofaktorer 15
- Tidlig opsporing af overgreb 15
- Fokus på særlige børnegrupper i forhold til seksuelle overgreb 15
- Den tidlige opsporing af ekstremisme 16

15 Håndtering og handleveje

- Fremgangsmåde ved bekymring om overgreb og ekstremisme 18
- Mistanke eller konkret viden om overgreb 19
- Når jeg skal underrette som fagperson 22
- Særlige overvejelser når overgrebet sker fra barn til barn 22
- Skole/dagtilbudsregi 24
- Døgntilbud 25
- Fremgangsmåde ved mistanke eller konkret viden om ekstremisme 26
- Fremgangsmåde ved mistanke eller konkret viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol 26

25 Din rolle i hverdagen

26 Implementering af beredskabet

27 Gode links

28 Bilag

- Bilag 1 Mulige tegn og reaktioner ved overgreb 30
- Bilag 2 Risikofaktorer for digitale overgreb og krænkelser 32
- Bilag 3 Risikofaktorer ved ekstremisme 34
- Bilag 4 Den danske model over for ekstremisme og radikaliserings 35
- Bilag 5 Risikofaktorer ved æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol 36
- Bilag 6 Actioncards 37

Indledning

Med Svendborg Kommunes sammenhængende børn- og ungepolitik er der sat retning og fokus på anerkendelse, medbestemmelse og nysgerrighed. Beredskabet understøtter og bygger videre på disse værdier og intentioner.

Overgreb og ekstremisme har vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som fagpersoner i Svendborg Kommune, har vi ansvaret for at beskytte børn og unge og bidrage til, at vi, så tidligt som muligt, bliver opmærksomme på og reagerer, hvis børn og unge udsættes for overgreb eller udvikler ekstremistisk adfærd. Det kræver viden, kompetencer og handling. Svendborg Kommune har derfor udarbejdet et beredskab, som skal sikre forebyggelse og en stærk indsats mod overgreb og ekstremisme mod børn og unge.

Vi bruger betegnelsen overgreb som en samlebetegnelse, når teksten behandler alle former for overgreb. På samme måde bruger vi betegnelserne digitale krænkelse, fysisk vold, psykisk vold og seksuelle overgreb, samt negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter, når teksten primært behandler én af disse former for overgreb.

Det følger af Barnets lov § 15 stk. 2 at:

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse og tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge og til behandling af sager om sådanne overgreb. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog som minimum hvert fjerde år.

Samt i stk. 3 at:

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog som minimum hvert fjerde år. Dette beredskab udgør begge de lovpligtige beredskaber beskrevet i §15.

Målgruppen for beredskabet

Beredskabsplanen retter sig mod alle medarbejdere og ledere i Svendborg Kommune, hvor en del af deres arbejde består i at have kontakt med børn og unge under 18 år. Beredskabet kan desuden bruges som inspiration for andre institutioner, grupper og enkeltpersoner i såvel kommunalt som privat regi.

Formålet med beredskabet

- At afklare definitioner og begreber.
- At formidle viden om tegn og signaler på, at et barn/ en ung kan være udsat for overgreb.
- At formidle viden om tegn på, om børn og unge er på vej ind i ekstremisme
- At anvise handlemuligheder og handlepligt i forbindelse med viden eller mistanke om overgreb eller ekstremisme.
- At anvise, hvordan man inddrager relevante aktører, og samarbejder tværfagligt og helhedsorienteret for at forebygge, at børn og unge udsættes for overgreb eller ansøres til ekstremisme.
- At tilstræbe en hurtig, ensartet og professionel håndtering af sager, der vedrører overgreb og ekstremisme.
- At sikre, at alle ansatte i Svendborg Kommune, der har kontakt med børn og unge, anvender beredskabet ved overgreb eller bekymring for ekstremisme.
- At skabe et grundlag for at udvikle arbejdet med forebyggelse af overgreb og udvikling af ekstremisme.
- At sikre, at alle ansatte i Svendborg Kommune ved, hvor de kan hente sparring og viden om overgreb og ekstremisme.

De enkelte institutioner skal på baggrund af beredskabsplanen sikre, at der blandt medarbejdere bliver kendskab til beredskabsplanen, samt til værdier og intentioner i det forebyggende arbejde, så der skabes et trygt miljø, hvor børn og unge ikke udsættes for overgreb eller udvikler ekstremistisk adfærd, og at der på baggrund heraf implementeres handleprocedurer på

Praktisk info

de enkelte arbejdspladser. I beredskabet henvises ofte til "børn", dette inkluderer også "unge", men for læsevenligheden, anvendes begrebet "børn".

Denne beredskabsplan afløser "Fælles om vores børn og unge - beredskabsplan" fra 2019. Den afløser ligeledes handleplan og actioncards til forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings i Svendborg Kommune af 2. november 2020, for så vidt gælder børn og unge under 18 år.

Nærværende beredskabsplan og handleguide ved overgreb mod børn og unge blev behandlet og godkendt i Kommunalbestyrelsen d. 19. marts 2024

Her og nu - hvad gør du

Benyt actionscard som du finder som bilag i denne publikation.

Hvis du har behov for sparring kan du kontakte

- Familieafdelingen på tlf. 62 23 46 00
- SSP på tlf. 40 26 48 27
- Interkulturelt Team på tlf. 51 52 46 56
- Infohus kontaktperson
fyn-infohus@politi.dk
- Link til underretningsskema findes på Svendborg Kommunes hjemmeside

Actioncard ved tegn på ekstremisme

Hvis du ser tegn på at en person udviser radikaliseret eller ekstremistisk adfærd, så skal du handle på din bekymring.

1 Bekymring Du skal som fagperson drøfte din bekymring med din nærmeste leder. Du skal sammen med leder oplyse sagen så vidt muligt og begrunde bekymringen. I jeres vurdering af bekymringen, kan I tage udgangspunkt i tegn på begyndende radikaliserings oplyst på bagsiden af actionscard. Vær særlig opmærksom på taveshedsplanen.	2 Sparring Du og din nærmeste leder skal søge leders sparring ved SSP på telefon 40 26 48 27 eller sp@svendborg.dk. SSP vil kunne hjælpe med ekstern sparring ved Fyns Politi. Alternative sparringspartnere: Familieafdelingen på telefon: 62 23 46 00 Interkulturelt Team på telefon: 51 52 46 56 National - iværkskommunal faglig viden og sparring. Hotline mod radikalisering.	3 Handling Niveau 1: Der laves en aftale lokalt i samarbejde med SSP omkring opfølgning og stiftende handlinger ift. den unge. Niveau 2: De kommunale kontaktpersoner og Fyns Politi (IKO hus) drøfter en risikovurdering, hvorefter der eventuelt udarbejdes en handleplan for opfølgning og stiftende handlinger ift. den unge. Vurderes der bekymring for den unges trivsel og udvikling, ift. barnets liv, sendes der en un-
--	--	---

Actioncard ved overgreb

1 Ved mistanke eller konkret viden om overgreb, seksuelle eller vold.	2 Skriftlig underretning sendes til Familieafdelingen. Link til skema findes på Svendborg Kommunes hjemmeside. For sparring kontaktes Familieafdelingen.	3 Hvis mistanken retter sig mod forældre eller barnets nærmeste, er iværksat netværk på Forældrene IKKE orienteres.	4 Familieafdelingen vurderer i alle sager relevant indgåelse af politiet og vurderer i samarbejde med politiet om der er grundlag for en sikkerheds-
Kontaktinformationer Familieafdelingen Centrumpladsen 7, 2. sal th. 5700 Svendborg Telefon 62 23 46 00 familieafdeling@svendborg.dk Åbningstider: Mån - ons kl. 9.00 - 15.00 Torsdag kl. 10.00 - 16.30 Fredag kl. 9.00 - 14.00 Ved helt usædvanlige og akutte situationer uden for åbningstiden kan Fyns Politi kontaktes på telefon 114. Politiet kan viderestille til den Sociale Dagsvagt.			
1 Ved mistanke eller konkret viden om overgreb, seksuelle eller vold beglet af en kommunal ansat.	2 Skriftlig underretning sendes til Familieafdelingen. Link til skema findes på Svendborg Kommunes hjemmeside. For sparring kontaktes Familieafdelingen.	3 Familieafdelingen orienterer Chef for Familie, Børn og Unge og andre relevante chefer og orienteres.	4 Familieafdelingen og underretters nærmeste leder håndterer sagen i for-

Actioncard æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Ved mistanke .. Ved mistanke om at et barn/unge er udsat for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol.	Vurdering .. Familieafdelingen vurderer om det er nødvendigt akut at anbringe barnet udenfor hjemmet, eller hvorvidt risikovurderingen er at barnet fortsat kan opholde sig i hjemmet.
Vigtigt .. Det er vigtigt at du ikke taler med forældrene, når familien bliver involveret om at myndigheder er involveret i krisen. Inden forældrene informeres om en evt. underretning, skal der fortløftes dialog med Familieafdelingen tages stilling til barnets sikkerhed, og udarbejder løbende sikkerhedsplan.	Sikkerhedsplan .. Hvis barnet er i hjemmet, udarbejder Familieafdelingen en sikkerhedsplan for hvem barnet skal kontaktes for hjælp, hvem og hvordan følges der op på situationen, hvem reagerer og hvordan, hvis barnet ikke vender tilbage på aftalte tidspunkter.
Send ikke .. Send ikke brev/SMS/mails til barnet, da velskønnede kan være overvåget af familien.	

Actioncard for digitale krænkelser

1 Vurder krænkelser Atdak: Afværge krænkelser gennem konkrete sager gennem Hvem er involveret? Hvem er det sikret? Vurder: Brug dit team til sparring og involver dit leder i vurdering af krænkelser. Brug SSP-samarbejdet til faglig sparring. Vurderingen kan ende med en underretning, en politianmeldelse eller pædagogisk håndtering. Forældrene skal involveres: "Tidens Dokumenter" og "Stop krænkelser" kan enkelte tilfælde komme før forældreendagsse (været ops på værdigrænsen, se note).	2 Dokumenter krænkelser Gem: Opfordre den krænkede til at gemme beviser i form af screenshots, SMS'er, chat-samtaler og lydoptagelser til en eventuel politianmeldelse. Forsøg at gemme materiale på egen telefon eller lignende.	3 Stop krænkelser Kendt krænker: Kan krænkelserne håndteres pædagogisk internt, kontaktes krænkeren og dennes kontaktes eventuelt delt mellem alle ansvarlige (best forældre om at anvendes stillet (best forældre om at anvendes stillet) og andre. Skal krænkelser bringes til opmærksomhed på politiet over på politianmeldelse, lagge politiet over på faglig sparring. Ukendt krænker: Når dokumentation er sikret, vejledes den krænkede, og lægges forældrene ift. at få sikret og gemme bevistil på Facebook, på skole, og brug SSP-samarbejdet til sparring.
---	---	---

Definitioner og begreber

Overgreb

Seksuelle overgreb

Er en handling rettet mod et barn, hvor en voksen eller et andet barn eller en ung i kraft af magt, ansvar eller ved at have opnået en tillidsfuld relation udnytter barnet til at indgå i seksuelle aktiviteter. Seksuelle overgreb skader barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare.

Desuden skades barnets evne til at indgå tillidsfuldt i relationer og danne et positivt selvbillede.

Fysisk vold i nære relationer

Er en handling eller hændelse, hvor forælderen, den primære omsorgsgiver eller den fagperson eller frivillige, i hvis varetægt barnet er overladt, smerter eller skader barnet, og krænker dets integritet fysisk og psykisk. Volden kan komme til udtryk ved handlinger som for eksempel at slå, sparke, ruske, bide, kvæle, skolde, brænde eller forgifte barnet. Volden kan være en bevidst handling eller ske i affekt. Der kan være tale om en enkeltstående handling eller gentagne episoder. Fysisk vold er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare.

Psykisk vold i nære relationer

Den psykiske vold defineres som et gentaget mønster af handlinger eller hændelser, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver formidler til barnet, at det for eksempel er værdiløst, mislykket, utilstrækkeligt, uelsket eller uønsket. Psykisk vold kan komme til udtryk gennem verbale og ikke verbale handlinger, der afviser og nedgør barnet; der udnytter og opfordrer til asocial adfærd; der truer og skræmmer det; eller ved konstant og urimeligt at isolere barnet, så det frarøves mulighe-

den for at få sit behov for samspil med andre opfyldt.

Den psykiske vold kan være begået af personer i barnets hjem eller af fagpersoner eller frivillige, i hvis varetægt barnet befinder sig. Psykisk vold er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare.

Overværelse af vold

Overværelse af vold er, når et barn ser, hører, mærker eller på anden måde oplever, at en forælder eller en anden primær omsorgsgiver udøver fysisk eller psykisk vold mod den anden forælder eller en søskende. At overvære vold kan også være, når et barn latent oplever optræk til fysisk eller psykisk vold eller eftervirkningerne af voldsepisoden. At overvære vold er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare.

Følelsesmæssig forsømmelse

Følelsesmæssig forsømmelse er et gentaget mønster, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver forsømmer barnets grundlæggende emotionelle behov. Følelsesmæssig forsømmelse kan være at ignorere barnets forsøg på eller behov for følelsesmæssig interaktion, eller ved at undlade at udvise følelser over for barnet, for eksempel ved at være afkoblet og ikke involveret. Det kan også være ved at have minimal interaktion med barnet og at undlade at udtrykke omsorg og kærlighed til barnet eller ved at være uopmærksom i forhold til barnets behov for sikkerhed og tryghed. At være udsat for følelsesmæssig forsømmelse er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare.

Grooming, sextortion, hævnporno

Grooming

Grooming er et engelsk ord, der dækker over den strategiske manipulation og forførelse, som bl. a. en seksuel krænker bruger for at få et barn eller en ung til at overskride sine grænser. Grooming benyttes ligeledes til at udsætte børn og unge for ekstremistiske holdninger.

Grooming omhandler processen, hvor en person opbygger et tillidsfuldt forhold til et barn eller en ung. Det foregår ofte online, men kan også foregå ved personlig, direkte og intensiv kontakt. Groomeren vil forsøge at knytte dets ofre til sig ved at være en fortrolig, omsorgsfuld og hjælpende "ven" med henblik på at opnå et givent mål. Det kan fx være med henblik på, at få barnet til at sende intime billeder og videoer til senere afpresningsmuligheder, eller for at få barnet til at tilslutte sig ekstremistiske fællesskaber, eller at påtage sig ekstreme ståsteder og holdninger. Det er en kompliceret proces, som kan strække sig over uger og måneder. Barnet vil typisk ikke i tide erkende, at den voksne ikke har reelle hensigter, eller ikke turde betro sig til andre af frygt for reaktionerne.

Sextortion

Sextortion er en form for overgreb, hvor en person benytter sig af at være i besiddelse af billedmateriale af utugtlig karakter af en anden person, og gennem trusler om offentliggørelse eller anden deling tvinger den anden person til at gøre ting mod dennes vilje.

Hævnporno

Hævnporno er en krænkelse, hvor en gerningsperson offentliggør materialer af seksuel karakter involverende en anden person som en ren hævnakt. Vær opmærksom på, at der er kommet en række nye applikationer på markedet, der gør det muligt, ved hjælp af kunstig intelligens, at fremstille for eksempel nøgenbilleder uden at være i besiddelse af originale billeder. Begrebet kaldes "deep fake", og sager af den type behandles og sanktioneres som var billedet ægte.

Sugardating

Udveksling af intimitet og seksuelle ydelser for goder. Sugardating er et aldersmæssigt, erfaringsmæssigt og økonomisk ulige seksuelt forhold, hvor en ældre person, enten sugardad (mand) eller sugarmama (kvinde), finder sammen med en yngre partner, enten sugarbabe (kvinde) eller boy toy (mand). Foruden aldersforskellen er sugardating karakteriseret ved en betydelig ulighed i parternes økonomiske formåen, og denne forskel er langt hen ad vejen det, som binder forholdet sammen. Sugardating er således et forhold, der bygger på, at sugardad/sugarmama forsøder sugarbabe/boy toy med materielle goder med forventning om til gengæld at modtage mere eller mindre intime, seksuelle ydelser. Bemærk at der gennem tiden er benyttet en række betegnelser for dette fænomen som for eksempel byttedating eller gråzoneprostitution. Sugardating er for børn under 18 år et overgreb.

Prostitution

Prostitution er en handling, hvor mindst to handlende personer på markedsmæssige betingelser henholdsvis køber og sælger en prostitutionsydelse mod betaling. Prostitution er således handel med seksuelle ydelser, hvor kunden køber fysisk adgang til sælgers (den prostitueredes) krop, eller til dele af den, med henblik på kundens egen seksuelle tilfredsstillelse. Almindeligvis betaler kunden med penge, men betaling i form af for eksempel narkotika, medicin, tøj og rejser kan også forekomme. Udøvere af sugardating og prostitution tilkendegiver ofte, at det er et valg, de har truffet. Det er ulovligt, hvis du er under 18 år og får penge for at have sex med andre. I disse tilfælde kan personen, der betaler, blive straffet.

Digitale overgreb og krænkelser

Digitale medier har åbnet nye muligheder for, at digitale overgreb og påvirkning til ekstremistiske holdninger kan finde sted, eftersom internettet og mobiltelefoner er en helt naturlig del af børn og unges hverdag. Det er væsentligt, at alle børn såvel som voksne ved, at det er ulovligt at dele billeder, film, optagelser og lignende med krænkende indhold – herunder at dele billeder af andre. Den virtuelle verden og de sociale medier udgør en vigtig

og positiv del af de fleste børns verden. Det er en verden af muligheder for at komme i kontakt med og have virtuelle mødesteder for andre med fælles interesser. Der er mulighed for at dele tanker, idéer, billeder, oplevelser og spille spil sammen. Samtidig er det et sted, hvor børn kan have noget for sig selv, og hvor der er begrænset voksentilstedeværelse. Hvis der er personer der ønsker at komme i kontakt med og groome børn, er de sociale medier og det virtuelle rum et sted, hvor de har nemme vilkår.

Ekstremisme

Ekstremisme betegner personer eller grupper, som begår eller søger at legitimere vold eller andre ulovlige handlinger med henvisning til samfundsforhold, de er utilfredse med.

Ekstremisme er et fænomen under løbende forandring. Det kommer til udtryk på mange forskellige måder. For eksempel ved at emner som migration, globalisering, væbnede konflikter, klima, biodiversitet, dyrevelfærd, kønsidentiteter m.v. behandles på nye måder eller tages op i nye sammenhænge, hvor man – implicit eller eksplicit – søger at legitimere vold og andre kriminelle handlinger.

De væsentligste former for ekstremisme i Danmark er ekstrem islamisme, højreekstremisme og venstreekstremisme.

Radikalisering betegner en kortere eller længerevarende proces, hvor en person i stigende grad tilslutter sig ekstremistiske synspunkter eller legitimerer sine handlinger efter ekstremistisk ideologi.

Både erfaring og forskning viser, at alle individers og gruppers veje til ekstremisme er forskellige, og typisk foregår i et komplekst samspil mellem faktorer på samfunds-, gruppe- og individniveau.

Børn og unge, som er modtagelige over for det fællesskab og tilhørsforhold, som et ekstremistisk miljø kan tilbyde, eller som vokser op i ekstremistiske familier, netværk eller miljøer, kan blive eller være socialiseret til et bestemt verdensbillede, til manglende empati over

for bestemte grupper eller sågar til at udøve vold eller anden kriminalitet for at leve op til familiens, netværkets eller gruppens ønsker. Det kan påvirke barnets eller den unges trivsel og udvikling i negativ retning.

Børn og unge introduceres ofte for de ekstremistiske tankegange og værdisæt via internettet, herunder de sociale medier. Det er typisk unge brugere, som ekstremistisk propaganda målrettes til. Ofte foregår kommunikationen i ekstremistiske netværk i relativt lukkede grupper.

Ekstremistiske miljøer og idéer er ofte karakteriseret ved:

- Manglende respekt for andre menneskers frihed og rettigheder.
- Manglende respekt for institutioner og beslutningsprocesser i det repræsentative demokrati.
- Forenkede verdensopfattelser og fjendebilleder, hvor bestemte grupper eller samfundsforhold ses som truende.
- Lukkethed og fokus på et opfattet modsætningsforhold mellem 'os' og 'dem'.

Børn og unge skal beskyttes mod udsættelse for ekstremistisk hvernig, så deres sociale trivsel og demokratiske dannelse dannes og styrkes.

Negativ social kontrol

Negativ social kontrol er handlinger, som et fællesskab anvender til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd i henhold til fællesskabets normer. Negativ social kontrol kan blandt andet komme til udtryk som

- en begrænsning af individets muligheder for at træffe alderssvarende valg for sit eget liv; herunder socialt liv, fritidsinteresser, seksualitet, krop, uddannelse og job,
- en fastholdelse i uønskede relationer,
- individets oplevelse af isolation og overvågning.

Negativ social kontrol kan have en karakter af krænkende adfærd i et omfang, hvor den falder inden for straffelovens definition på psykisk vold.

Social kontrol findes i hverdagslivet og i interaktionen

mellem mennesker, ikke mindst kan det være en del af børneopdragelsen. Det kan derfor være vanskeligt at trække en klar grænse mellem fx børneopdragelse og negativ social kontrol. Social kontrol bliver til negativ social kontrol, når de børn, unge og voksne, som udsættes for social kontrol, mistrives og/eller hindres i at udfolde sig i deres hverdagsliv, deltage i naturlige fællesskaber og bliver begrænset i deres rettigheder. Derfor er der tale om negativ social kontrol, når individet gennem pres, tvang eller vold begrænses i sin livsudfoldelse og ret til selvstændige valg angående eget liv og fremtid.

Negativ social kontrol udøves primært af familie og netværk (forældre, familie, klan, etnisk gruppe), men også iblandt børn og unge selv. Børn og unge kan dermed komme i en dobbelt position som værende udsat for negativ social kontrol af f.eks. forældre, søskende, netværk og selv være udøvende af negativ social kontrol af for eksempel deres søskende eller klassekammerater.

Æresrelaterede konflikter

Æresrelaterede konflikter dækker over konflikter, der kan opstå i kollektivistiske og patriarkalske familieforme, hvor individets rettigheder og trivsel begrænses af hensyn til kollektivets ære og omdømme. Kollektivet kan både udgøres af den nære familie, af den udvidede familie og af netværket, hvoraf dele kan være bosiddende i andre lande. For at beskytte eller genoprette kollektivets ære og omdømme, anvendes en række handlinger til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd.

Handlingerne omfatter negativ social kontrol, trusler, udøvelse af forskellige former for vold (fysisk, psykisk, seksuel, økonomisk, digital og stalking), drab, kvindelig omskæring, tvangsægteskaber og udlandsophold, der er til skade for barnet eller den unges sundhed og udvikling, f.eks. genopdragelsesrejser.

Den tidlige forebyggelse

Beredskabsplanen skal omsættes i lokale retningslinjer og procedurer på de enkelte institutioner og arbejdspladser, så vi sikrer trygge miljøer, der understøtter den tidlige opsporing og forebyggelse.

Forebyggelse af overgreb

Et systematisk arbejde med forebyggelsen af overgreb mod børn og unge i Svendborg Kommune har til formål at forhindre, at der sker overgreb. Forebyggelsen har også til formål at sikre tidlig opsporing af de børn, der udsættes for overgreb, og tilbyde en kvalificeret indsats, således at følgevirkningerne af overgrebene kan reduceres.

Børn og unge skal have de bedst mulige vilkår for deres opvækst, og de har krav på beskyttelse, udvikling og inddragelse. Vi skal lære børnene og de unge at kende egne grænser og kunne sige nej, når andre børn eller voksne overskrider barnets grænser digitalt, fysisk, psykisk eller seksuelt. Børn skal lære om retten til deres egen krop, og de skal lære om gode og dårlige hemmeligheder. Denne læring er ikke alene forældrenes ansvar, og nogle forældre magter ikke den opgave. Der påhviler derfor fagpersoner et stort ansvar for at være gode rollemodeller og arbejde med børns modstandskraft. En vej til at arbejde med forebyggelse går dermed via at styrke børns og unges kendskab til egne rettigheder og grænser.

Den tidlige forebyggelse af overgreb sker på to forskellige måder: en "ydre" og en "indre".

Den **ydre** forebyggelse handler om, at vi kan forebygge ved at sætte gode og tydelige rammer. Det kan være regler for, hvordan børn og unge er sammen i dagtilbud, skole og fritidsaktiviteter. Det handler om, hvordan barnet beskyttes mod voksne og børn, der har en voldelig eller grænseoverskridende adfærd eller hensigt.

Den **indre** forebyggelse handler om at hjælpe barnet til at forstå forskellige følelser og genkende egne følelser. Det kan fx være at hjælpe barnet med at kunne kende

forskel på, hvad det selv har lyst til og ikke lyst til samt mærke og give udtryk for egne følelser. Det er en forudsætning for at kunne lære at sætte grænser på en god og hensigtsmæssig måde.

Forebyggelse af risikoadfærd i det digitale rum

Digital dannelse og beskyttelse mod risikoadfærd hænger sammen, idet digital dannelse også indbefatter evnen til at kunne forstå og forholde sig til online risiko. Digital dannelse kan således forstås som paraplybegreb, der både omhandler IT-kompetencer til at kunne anvende digitale medier, men også evnen til at anvende dem på et socialt og etisk fundament med kritisk refleksion over deres indhold og opbygning.

Hvor børnene tidligt får IT-kompetencer til at anvende digitale medier, er der brug for at sætte fokus på behovet for en tidlig digital dannelse. Den tidlige digitale dannelse giver børnene kompetencer til at kunne begå sig socialt og etisk på de digitale medier med en kritisk sans for andre brugeres intentioner. Det forhindrer ikke børnene i at havne i situationer med online risici, men giver dem redskaber til at agere i situationer af ubehagelig og/eller ulovlig karakter. Digital dannelse har således en forebyggende indflydelse på børns og unges online risikoadfærd. Det handler om at opbygge tillid mellem børn og forældre ift. brugen af digitale medier. Her er det anbefalingen, at forældrene meget tidligt anlægger en engageret og nysgerrig tilgang til børnenes onlineadfærd og respekterer, at interesser på digitale medier er en vigtig del af børnenes liv. Forældrene vil fx kunne tale med børnene om generelle adfærdsformer, værdier og det at være en god ven mv. – egenskaber, som børnene kan bringe med sig i deres online liv og som ikke forudsætter digital viden hos forældrene. Forældrene skal således ikke være digitale eksperter og derfor heller ikke trække sig i relationen, fordi de oplever, at de ikke ved lige så meget som deres børn om sociale medier og spil m.m. Der kan her være behov for en målrettet oplysningskampagne til forældrene ift. at få udbredt dette

budskab og styrke forældrenes selvoplevede autoritet.

I Svendborg kommune er det altid muligt at få råd og vejledning hos konsulenterne i SSP-samarbejdet, både for fagprofessionelle og forældre.

Det er god praksis, at tiltag via skolerne tilbydes på et tidligt tidspunkt – gerne i indskoling – idet børnene er stadig yngre, når de får adgang til telefoner og sociale medier. Den tidlige indsats giver også mulighed for at styrke det forebyggende element ved at koble det digitale liv med barnets almene trivsel.

På grundskolernes mellemtrin er det vigtigt at de tilbydes nyeste viden og kan orientere sig om deres børns vilkår og rettigheder, dersom børnene ønsker at oprette sig som brugere på de platforme der har en aldersgrænse på 13 år.

Indsatsen vil fx kunne sætte spot på ansigtsløs kommunikation og sunde digitale fællesskaber.

Både faglige aktører og forældre peger på, at der er begrænset tilgængelig viden for forældre ift. gaming og risici forbundet med spillenes økonomiske risici. Her vil konsulenterne i SSP-samarbejdet kunne bidrage med viden og give sparring.

I udskoling er det vigtigt at eleverne får kendskab til relevant lovgivning, fake news, kunstig intelligens, hatespeech og hvilke muligheder de har for at søge hjælp til sig selv eller deres venner.

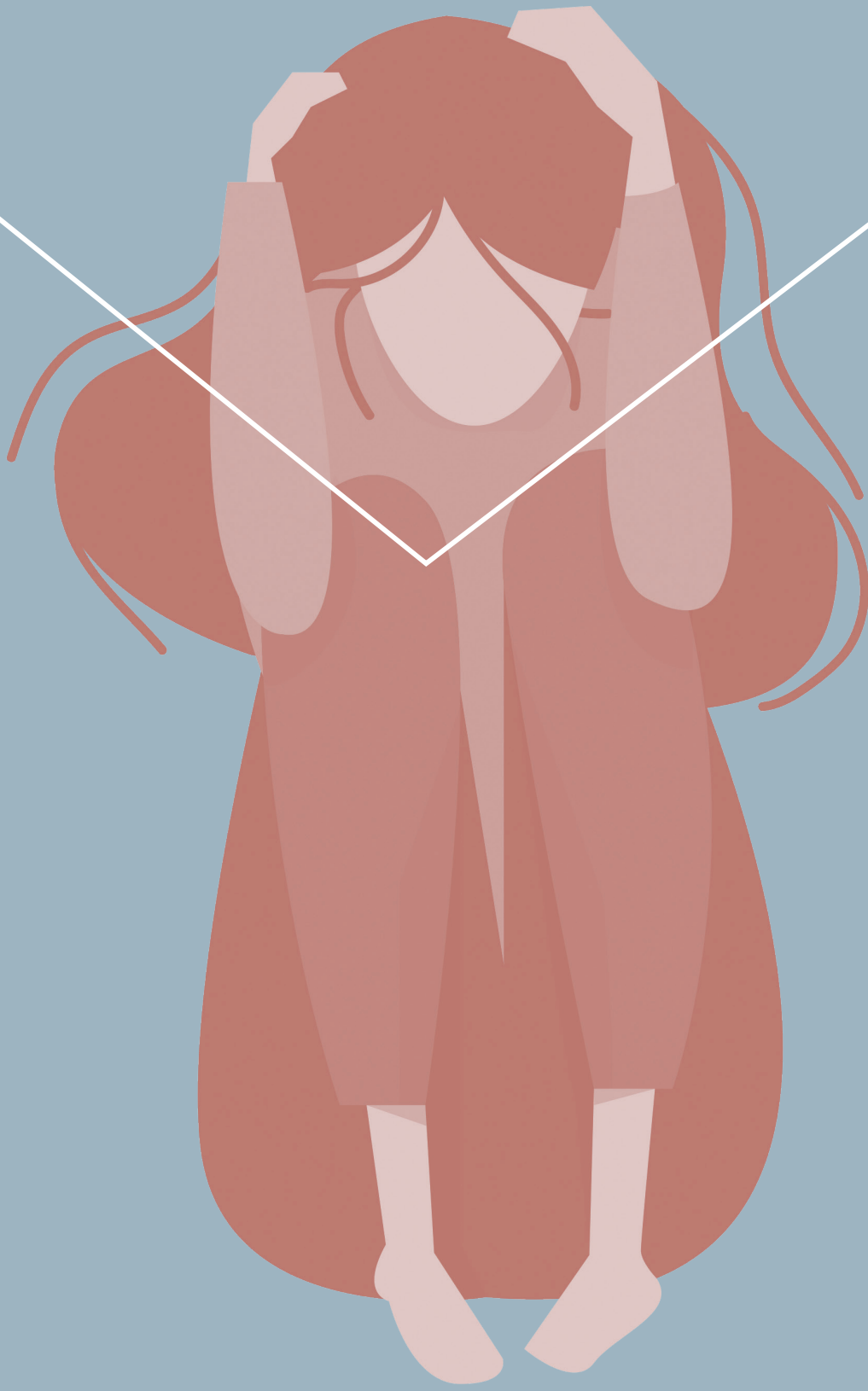
Forebyggelse af ekstremisme

Forebyggelsen tager udgangspunkt i, at ekstremisme har mange forskellige negative konsekvenser. Ikke alene kan ekstremisme forårsage terrorhandlinger, vold, trusler, hærværk og andre hadmotiverede forbrydelser; ekstremisme påvirker også børn og unges sociale trivsel og demokratiske dannelse. Den tidlige forebyggelse sker gennem brede opbyggende indsatser i dagtilbud, skoler,

på ungdomsuddannelser, i familien og blandt civile aktører som foreninger og klubber. De brede opbyggende indsatser er med til at ruste børn og unge med demokratiske, kritiske og sociale kompetencer, som skaber modstandskraft over for udvikling af risikoadfærd. At medvirke til at tilbyde, etablere og fastholde sunde fællesskaber for alle børn og unge er ligeledes en opbyggende og forebyggende faktor, for at modstå ekstremistiske miljøer. Der bør arbejdes proaktivt med at tilbyde alle børn og unge positive fællesskaber, således at de ikke er modtagelige for ekstremistisk hvervning. Ses der tegn på ekstremistisk tanker, adfærd eller tilslutning til ekstremistiske grupper bør der arbejdes målrettet med at støtte de unge i at blive inkluderet i positive fællesskaber; alt fra klubber, fritidsaktiviteter, fritidsjobs, samt understøttelse af skolegang og uddannelse.

Eksempler på god praksis

- ➔ Oplæg fra SSP-samarbejdet om god digital adfærd
- Årlig temadag/uddannelse
- Fast punkt på tværfaglige møder
- Fast procedure ved nyansættelser
- Benyt undervisningsforløb "Omtanke online"
- Fremskudt socialrådgiver benyttes til formidling/sparring
- Benyt undervisningsmaterialerne på redening.dk fx Sukkerland

Den tidlige opsporing

Et fælles ansvar for opsporing

Tidlig opsporing er præget af kompleksitet, tvivl, dilemmaer og barrierer. Opgaven kræver derfor ledelsesmæssig bevågenhed.

Der kan indgå både somatiske, psykologiske og sociale aspekter i barnets bekymrende adfærd eller mistriivsel. Det er vigtigt at være opmærksom på, at der kan være andre forhold end overgreb og ekstremisme, der udløser tegnene.

Bilag 1 til 5 oplister tegn og reaktioner, der kan forekomme i forbindelse med forskellige former for overgreb og ekstremisme. Vær opmærksom på at ikke alle de nævnte tegn og signaler dækker alle aldersgrupper, da tegn og reaktioner også afhænger af barnets eller den unges modenhed.

Den faglige viden om tegn og reaktioner skal altid sættes i forhold til den viden, du i forvejen har om barnet og familien. Hvor gammelt og hvor modent er barnet? Hvordan er barnets livsvilkår? I hvilke sammenhænge kommer barnets mistriivsel eller bekymrende adfærd til udtryk? Hvad er observeret, og hvad har barnet fortalt?

Ændrer et barn pludselig adfærd, kan det skyldes, at der er sket noget voldsomt i barnets liv. Hvis barnet for eksempel ændrer sig fra at være aktiv, livlig, udadvendt, socialt velfungerende, glad for sin skole eller institution og vennerne, til at blive passiv, angst eller aggressiv, eller hvis barnet begynder at undgå at komme i skole eller institution og trækker sig socialt fra vennerne, så er der grund til at være opmærksom og tale med barnet om, hvad du ser, og reagere på det afhængigt af, hvad barnet fortæller. Den ændrede adfærd kan være affødt af overgreb, men mistriivlsen kan også være affødt af andre former for påvirkning.

Det er en opgave for alle fagpersoner, der arbejder med børn og unge, at være opmærksom på deres trivsel, sundhed og udvikling. Vilkårene er forskellige – nogle faggrupper har mulighed for at opbygge tillidsfulde relationer, være i løbende kontakt og dialog med barnet og vende tilbage, hvis der er noget, der skal undersøges yderligere. Det sker typisk på almenområdet, fx i dagtilbud og skole, og på anbringelsessteder.

Sundhedsplejersker, PPR, myndighedsområdet m.fl. møder børn ved særlige lejligheder, ofte med et særligt formål og/eller et planlagt indhold. Disse faggrupper vil ofte både have kontakt med udvalgte børn, og have en konsultativ rolle i forhold til medarbejdere på almenområdet.

Fælles for alle faggrupper er, at det er vigtigt, at de har et kontinuerligt og systematisk fokus på, at børns mistriivsel kan skyldes overgreb og ekstremisme, både når de er i direkte kontakt med børn, og når der ydes sparring. Mange følelser kommer i spil, når der opstår mistanke om overgreb og ekstremisme.

Den professionelle tvivl

Når fagpersoner ikke er tilbøjelige til at formulere faglige hypoteser om overgreb og ekstremisme, hænger det formentlig sammen med, at overgreb og ekstremisme er tabuiserede emner, der er præget af berøringsangst. Bekymring eller mistanke om overgreb og ekstremisme er ofte forbundet med tvivl – tvivl om, hvad der konkret kan være sket, og tvivl om, hvad der bliver sat i gang, hvis bekymringen eller mistanken italesættes. Det kan være svært at forestille sig, at nogle af de børn, man møder i sit arbejde, lever med systematisk nedgørelse, underkastelse, vold, mishandling og/eller seksuelle aktiviteter, som de tager skade af.

Tvivlen er således et grundvilkår, når man arbejder med opsporing af overgreb og ekstremisme.

Der er en risiko for, at tvivlen kan føre til afmagt og handlingslammelse. Ved at arbejde konstruktivt – tage tvivlen alvorligt, dele den med kollegaer og ledelse, omsætte den til refleksion og handling – kan tvivlen blive en vigtig drivkraft, der sætter spot på opsporingen og fremmer processen, frem for at den bliver en forhindring for opsporing af overgreb og ekstremisme.

Risikofaktorer

De mest centrale risikofaktorer, international forskning har peget på, er at vokse op med forældre, der er karakteriseret ved begrænset uddannelse, misbrugsproblemer, psykiske lidelser og kriminalitet. Ud over dette peger forskningen også på træk ved det enkelte barn.

Forskningen viser, at jo flere risikofaktorer, der er til stede i et barns liv, des større er sandsynligheden for, at det er udsat for en eller flere former for overgreb. Risikoen for at have været udsat for en eller flere former for overgreb stiger eksponentielt med antallet af risikofaktorer.

Tidlig opsporing af overgreb

Langt de fleste af de børn, der bliver udsat for overgreb, oplever et alvorligt svigt i en relation, uanset om det er et familiemedlem, en ansat eller en jævnaldrende fra deres omgangskreds, der begår overgrebet. Børn har ikke ansvaret for, at overgrebet bliver opsporet. Fagpersoner har et særligt ansvar over for alle børn, der er i mistrivsel, måske fordi de bliver udsat for overgreb. Disse børn har brug for voksne, der er engagerede, rækker hånden ud og inviterer til fortrolighed, så der åbnes mulighed for at opdage eventuelle overgreb.

Jo tidligere det opdages, at et barn er eller har været udsat for et overgreb, jo tidligere kan barnet få kvalificeret hjælp, og jo bedre er prognosen for, at barnet ikke får svære traumer og følger af overgrebene. Derfor er det vigtigt, at du har kendskab til, hvilke tegn og signaler barnet kan udvise, når det udsættes for overgreb.

Der findes imidlertid ikke entydige tegn og signaler på, at et barn eller ung har været udsat for overgreb. Barnet viser med sin adfærd tegn på mistrivsel, og det er derfor et vigtigt element i opsporingen af overgreb mod børn, at du er i stand til at se, tolke og handle på de tegn og signaler på mistrivsel, som barnet sender.

Børn er forskellige og udtrykker sig forskelligt. Nogle er mere direkte end andre, men de vil alle være præget af det, de har været udsat for. Nogle børn fortæller om overgrebene til en voksen, de har tillid til. Det kan være dig. Her er det vigtigt at tage barnets udtalelser for pålydende og være opmærksom på, at børnene ofte fortæller indirekte og antydningvist om deres oplevelser

og følelser. Lad eventuelt den voksne, der har den bedste kontakt til barnet, tale videre med barnet og spørge åbent ind til det, barnet siger. Vær opmærksom på at børn ofte kun giver os "få" chancer, hvis vi ikke imødekommer deres første "fortælling".

Det er meget vigtigt ikke at afhøre barnet – det er politiets job. Du må gerne lytte til og stille forståelsesspørgsmål eller afklarende spørgsmål til barnet. Formålet med samtalen er ikke at opnå detaljeret viden om graden af et evt. overgreb, men at få en mere sikker fornemmelse af, om barnet har været udsat for et overgreb, eller om der er en anden forklaring på umiddelbart bekymrende udsagn eller reaktion fra barnet.

Detaljerede spørgsmål om hændelsen, omfanget, tidspunkt for overgrebene osv. er spørgsmål, som politiet stiller i forbindelse med afhøringen af barnet.

Fokus på særlige børnegrupper i forhold til seksuelle overgreb

Gennem forskellige nationale og internationale studier og forskning er det blevet synligt, at særligt to grupper af børn oftere udsættes for seksuelle overgreb end øvrige børn, hvorfor der bør rettes en særlig opmærksomhed omkring forebyggelsen og indsatsen i forhold til disse børn.

Børn og unge med funktionsnedsættelser

Børn og unge med funktionsnedsættelser kan være særligt udsatte i forhold til seksuelle overgreb. En undersøgelse foretaget i 2007 peger særligt på denne problematik. Måske har barnet kommunikationsvanskeligheder, der for fagpersonen kan gøre det vanskeligt at tolke adfærd, tegn og reaktioner. Det er derfor af væsentlig betydning, at fagpersonen kender barnets funktionsnedsættelser og barnets mulighed for at kommunikere. Udgangspunktet er, at man som fagperson skal være opmærksom på de samme tegn og reaktioner hos børn og unge med funktionsnedsættelser, som ved børn og unge generelt.

Børn og unge anbragt udenfor hjemmet

Flere undersøgelser peger på en mulig sammenhæng mellem børns vanskelige opvækstvilkår og risikoen

for, at de bliver udsat for seksuelle overgreb. Undersøgelser viser, at børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, er i 2 til 3 gange større risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb. Manglende stabilitet og omsorg fra forældrenes side under opvæksten betyder, at de anbragte børn kan have særlige behov for omsorg og opmærksomhed. I sig selv kan det øge deres sårbarhed og risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb, der måske begynder som eller forveksles med interesse, varme og omsorg. Desuden har en del af børnene i opvæksten oplevet grænseoverskridende adfærd fra voksnes side, hvilket kan medføre, at de ikke kender deres egne grænser særlig godt og generelt har svært ved at sætte grænser i forhold til andre.

Den tidlige opsporing af ekstremisme

De forebyggende og foregribende indsatser skal dæmme op for risikoadfærd, inden den udvikler sig i mere alvorlig retning. Disse indsatser kan for eksempel være en del af relationsarbejdet i dagtilbud, skoler og indsatser i udsatte boligområder. Det kan også være undervisningstilbud med fokus på hatecrime, mangfoldighed eller onlinerisikoadfærd. Fagpersoner tæt på de unge og deres forældre spiller en central rolle i forhold til at se og tolke signaler fra børn og unge, idet en opsøgende onlineadfærd, målrettet ekstremistiske grupper og netværk, sjældent kommer til deres kendskab.

Segregerende og polariserende budskaber kan findes på åbne platforme som Facebook, X og hjemmesider på det åbne internet såvel som lukkede servere på sociale medier eller lukkede/private netværk på en række platforme. Den tidlige opsporing af ekstremisme kan ske ved at være nysgerrig og undersøgende på børn og unges onlineadfærd og huske at spørge, om de møder hadefulde budskaber imod grupper eller personer.

I den tidlige opsporing af ekstremisme ligger også trusler om brug af vold, som for eksempelvis ytringer om skoleskyderier. Ved enhver forekomst af selv hentydninger om skoleskyderi skal politiet kontaktes hurtigst muligt.

Af strukturerede samarbejder i forebyggelse og håndtering af ekstremisme har vi i Danmark en organisering, som bl.a. indeholder "Infohusene", som er lokale kriminalpræventive samarbejder imellem kommunerne, politiet, m.fl. Her samarbejdes der i lokale fora omkring bekymrende tendenser, samt bekymrende konkrete situationer eller personer, dette indenfor retsplejelovens rammer. Infohusene bygger videre på SSP-samarbejdet og omfatter på det lokale niveau dels Infohus netværk, hvor politi, kommuner og andre aktører kan drøfte bekymrende tendenser, dels Infohus kommune, hvor bekymringer om enkeltpersoner kan drøftes indenfor retsplejelovens rammer. På baggrund af infohusets anbefalinger kan der, hvor der er behov, gives støttetilbud tilpasset den enkeltes behov, risici og ressourcer, som kan hjælpe personen til gøre sig fri af risikoadfærd og evt. ekstremistiske grupper eller netværk. Det kan for eksempel være mentorstøtte eller andre former for sociale, sundhedsmæssige eller uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser, herunder koordinerende tværfaglige samarbejder og indsatser.

(Se mere om dette samarbejde i bilag4)

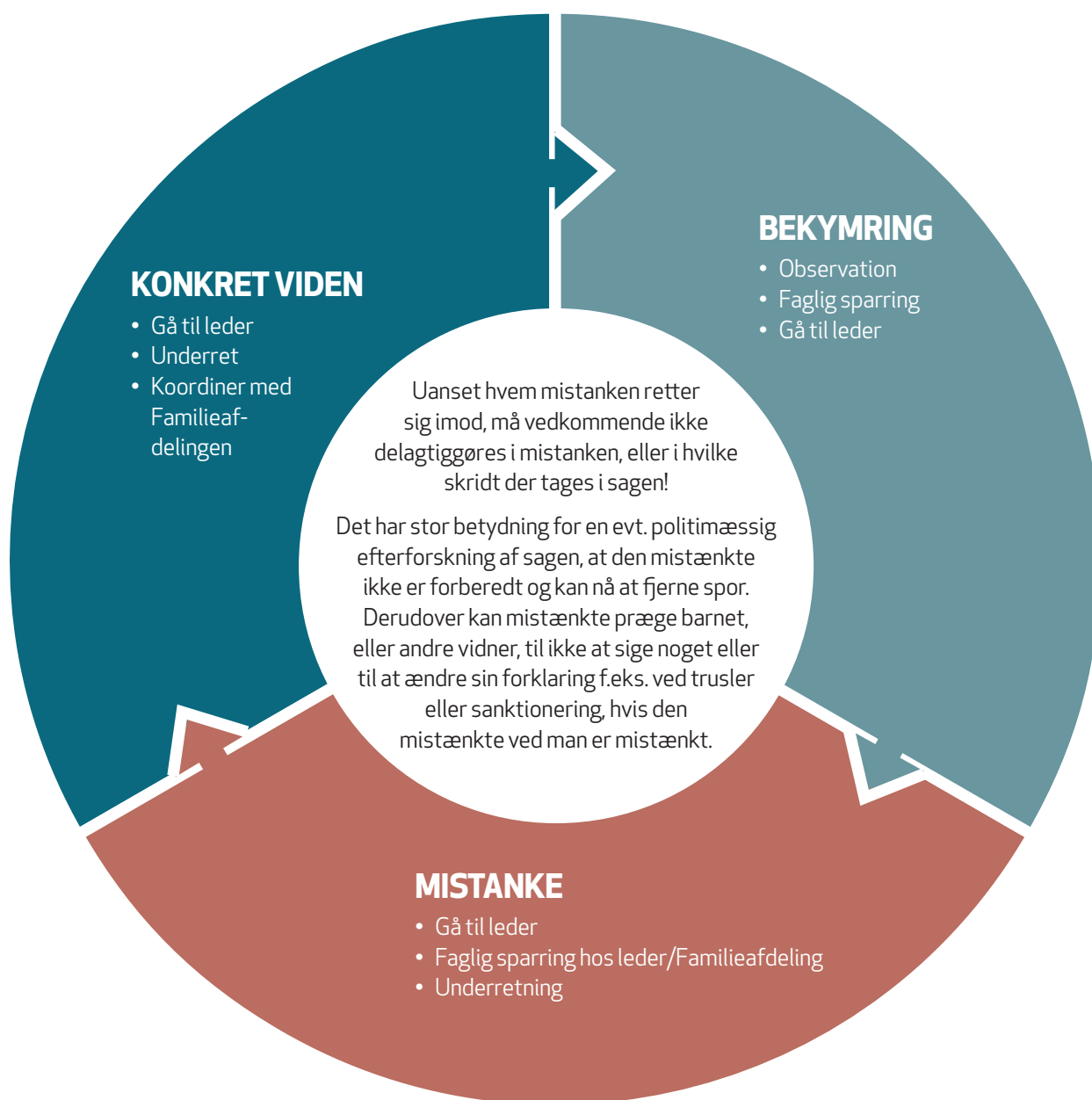

Eksempler på god praksis

- Del altid din tvivl med relevant leder
- Benyt fremskudte socialrådgivere til sparring ved tvivlsspørgsmål
- Benyt Bekymringsbarometeret (se side 29)
- Benyt de opsporingsredskaber som er vedhæftet som bilag
- Gør dig bekendt med materialerne på stopekstremisme.dk
- Benyt SSP-samarbejdet til sparring
- Benyt Interkulturelt team til sparring.

Håndtering ved overgreb eller ekstremisme

Skærpet observation

Fremgangsmåde ved bekymring om overgreb og ekstremisme

For medarbejdere, der har en oplevelse af, at et barn ikke trives og noget er galt, vil fremgangsmåde være:

Skærpet observation af barnet i en tidsbestemt periode.

- Nedskriv observationer med tid, sted og klokkeslæt
- Del bekymring/ny viden med din nærmeste leder
- Evt. flere observationer, hvis man stadigvæk er usikker
- Sammen med din leder beslutter I det videre forløb din leder og dig
- Søg sparring fra relevante fagpersoner (se side 5)
- Det er lederens ansvar at sikre, at I går videre med bekymringen, hvis det er relevant.
- Aftal hvordan barnet/den unge støttes her og nu (skærpet omsorgsfokus - hvem gør hvad, hvornår og hvordan)
- Aftal med lederen, hvordan forældrene inddrages og/eller informeres. Husk at inddrage relevante tværfaglige sparringspartnere, fx i Familieafdelingen eller PPR.
- Hvis du og din leder beslutter at underrette, benytter I overstående beskrivelser til at udfylde skema til underretning. Skemaet finder du på Svendborg Kommunes hjemmeside. Her finder du også guide til udarbejdelse af underretningen, samt indblik i den videre proces.

Det er professionelt at være i tvivl og dele sin tvivl med andre professionelle.

Mistanke eller konkret viden om overgreb

Mistanke

Ved mistanke forstås mere end blot en bekymring, og kræver øjeblikkelig handling. Det kan f.eks. handle om, at barnet er eller kan have været udsat for en seksuel overskridende adfærd, digital krænkelse, radikalisering, negativ social kontrol eller en fysisk/psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanke kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelsen, der har fundet sted, udsagn fra andre fx børn, eller oplysninger fremkommet på anden måde.

Konkret viden

Konkret viden handler om, at et barn eller en ung har været udsat for en konkret handling, fx et overgreb begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet selv, fra tilståelse fra krænkeren, fra vidner eller fra observerede fysiske tegn. Disser sager kræver øjeblikkelig handling.

God praksis

Fremgangsmåde ved mistanke eller konkret viden om overgreb.

For medarbejdere der har en mistanke, eller konkret viden om, at et barn kan have været udsat for overgreb, vil fremgangsmåde være:

Hvis du får mistanke eller viden om fysisk mishandling, seksuelt misbrug eller andre strafbare forhold, ring straks til Familieafdelingen, og følg nærværende beredskab og tilhørende actioncard.

Giv Familieafdelingen en mundtlig orientering og aftal, hvem der gør hvad, og aftal nærmere om fremsendelsen af den skriftlige underretning.

Benyt skemaet på Svendborg Kommunes hjemmeside, til at sende den skriftlige underretning.

Hvis Familieafdelingen ved den første henvendelse vurderer, at barnet ikke kan tage hjem, aftaler du og din leder, i tæt samarbejde med Familieafdelingen, hvem der kan blive med barnet, og hvem der evt. senere får sendt barnet hjem, fx efter bussen er kørt, eller du har fået fri. Der kan være situationer, hvor Familieafdelingen, efter gennemgang af en sag og nye informationer, vurderer, at det er sikkert for barnet at tage hjem til familien. Det er derfor vigtigt, at du og din leder har aftalt det videre forløb for dagen.

Når mistanken/konkret viden retter sig mod forældre/stedforældre/værge, eller anden person i husholdningen

Hvad gør du som medarbejder?

- Tal ikke med forældrene/stedforældre/værge om mistanken.
- Drøft og afklar evt. din mistanke med en kollega, der også kender barnet.
- Orienter din leder om mistanken/den konkrete viden.
- Nedskriv hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med udefrakommende, der ikke er involveret i sagen.
- Vis omsorg for barnet og lyt til barnet, men spørg IKKE ind til detaljer om det mulige overgreb.

Hvad gør du som leder?

- Tal ikke med forældrene/stedforældrene/værge om sagen.
- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken og for at fremsende underretning til Familieafdelingen.
- Hvis du er i tvivl kontakt Familieafdelingen på 62 23 46 00 eller udenfor åbningstid kan Fyns politi kontaktes på telefon 114.

Når mistanken retter sig mod en ansat

Hvad gør du som medarbejder?

- Noter hændelser og de videre handlinger ift. til mistanken.
- Orienter din leder – og KUN din leder om mistanken/den konkrete viden.
- Vis omsorg for barnet og lyt til barnet, men spørg IKKE ind til detaljer om det mulige overgreb.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med udefrakommende, der ikke er involveret i sagen.
- Hvis din mistanke/viden retter sig mod din leder, skal du kontakte din leders overordnede i kommunen, som har ansvaret for at gå videre jf. nedenstående procedure.

Hvad gør du som leder?

- Vurderer tyngden af mistanken/viden fra barnet, medarbejderen eller forældrene.
- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken og for at fremsende underretning til Familieafdelingen.
- Orienter din chef. Det er Familieafdelingen som er ansvarlige for at orientere chef for Familie, Børn og Unge.
- Det er chef for Familie, Børn og Unge samt den mistænkte medarbejders chef, som aftaler det videre forløb.

De vurderer og planlægger, hvordan du skal forholde dig til den ansatte, der er under mistanke, herunder samarbejdet med personaleafdelingen.

Pressehåndtering

- I sager, hvor der er mistanke om overgreb, kan der være bevågenhed fra pressens side.
- Hvis der kommer henvendelser fra pressen, henvises til direktøren for området. Det er vigtigt, at direktøren for området meget tidligt i forløbet er orienteret, og at der bliver lagt en individuel plan for, hvordan henvendelser fra pressen håndteres.

Når mistanken/konkret viden retter sig mod et andet barn

Hvad gør du som medarbejder?

- Lyt til børnene, observer og evt. skærm barnet/børnene - undgå at afhøre dem, da det i særlig alvorlige tilfælde kan få være efterforskningsmæssige konsekvenser for barnet.
- Drøft din viden/mistanke med en kollega, som også kender barnet eller børnene.
- Orienter din leder og aftal, hvad I gør i forhold til forældrene.
- Nedskriv hvilke tegn, der ligger til grund for din viden/mistanke – undgå tolkninger.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med udefrakommende, der ikke er involveret i sagen.

Hvad gør du som leder?

- Vurder medarbejderens oplysninger, evt. om det tyder på en eksperimenterende leg eller overgreb.
- Hvis du er i tvivl kontakt Familieafdelingen på 62 23 46 00 eller udenfor åbningstid kan Fyns politi kontaktes på telefon 114.
- Hvis det drejer sig om en vold, digital krænkelse eller seksuelt handling/overgreb, skal du i tæt samråd med i Familieafdelingen orientere forældrene til de involverede børn.
- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken og for at fremsende underretning til Familieafdelingen.
- Du skal orientere forældrene om, at der indsendes en underretning til Familieafdelingen.

Når mistanken/konkret viden retter sig mod andre i barnets netværk eller en ukendt

Hvad gør du som medarbejder?

- Drøft og afklar evt. din mistanke med en kollega, der også kender barnet.
- Orienter din leder om mistanken/ den konkrete viden.
- Nedskriv hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Vis omsorg for barnet og lyt til barnet, men spørg IKKE ind til detaljer om det mulige overgreb.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med udefrakommende, der ikke er involveret i sagen.

Hvad gør du som leder?

- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken og for at fremsende underretning til Familieafdelingen.
- Hvis du er i tvivl kontakt Familieafdelingen på 62 23 46 00 eller udenfor åbningstid kan Fyns politi kontaktes på telefon 114.
- Orienter forældrene inden, der fremsendes en underretning til Familieafdelingen.

Når jeg skal underrette som fagperson

Hvis du arbejder professionelt med børn og unge, har du en skærpet underretningspligt.

Underretningsskema vedr. bekymring for et barn eller en ung

- Denne underretning sendes til Familieafdelingen, når der er formodning om, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte. Du finder skema til underretning på Svendborg Kommunes hjemmeside
- Bekymringen skal altid drøftes med familien og din nærmeste leder, inden underretningen sendes. Underretningen skal være underskrevet af forældremyndighedsindehaveren. Dette gælder dog ikke i akutte tilfælde, hvor underretningen omhandler mistanke om vold og seksuelle overgreb.
- Hvis du arbejder professionelt med børn og unge, så har du en skærpet underretningspligt. Underretningspligten kan ikke tilsidesættes - heller ikke selv om der allerede er et tværfagligt samarbejde i gang omkring et barn.

Særlige overvejelser når overgrebet sker fra barn til barn

Det er en vanskelig opgave for ledere og medarbejdere at håndtere en opgave, der omhandler børn og unges overgreb på hinanden. Det kan både være seksuelle hændelser, digitale krænkelser, vold eller ekstremistisk påvirkning.

Især er der udfordringer i situationer hvor børnene f.eks. går i samme klasse eller har ophold på samme døgninstitution. Her har man udfordringen med at sikre hensynet til både barnet, der føler sig krænket, og barnet der er under mistanke.

Der findes ingen enkle løsninger, men der er fokusområder, som det er vigtigt at inddrage i overvejelserne. Det vil i hver sag være en individuel vurdering. Der kan derfor ikke opstilles en fast køreplan for handlingerne.

I nedenstående gives der anbefalinger til de overvejelser og handlinger, der kan være med til at klarlægge den bedst mulige løsning for alle parter i den konkrete situation.

Anbefalinger til overvejelser

Overvejelserne er betinget af i hvilke regi, situationen opstår.

F.eks. kan der være forskel på, om handlingen foregår i skoleregi, døgntilbudsregi eller dagtilbudsregi for børn.

Som udgangspunkt vægtes hensynet til barnete, der føler sig krænket højest.

I tæt dialog med Familieafdelingen og relevant chefområde afgøres, om børnene/de unge skal blive i samme tilbud. Til grund for afgørelsen kan følgende afdækkes:

- Hvordan har barnet det med at være i samme klasse/institution?
- Hvordan har forældrene det med, at deres børn går i samme klasse/institution?
- Undersøgt om der er behov for særlig støtte til børnene fra skolen/institutionen?
  - Det skal overvejes, om PPR skal inddrages.
  - Det skal overvejes, om SSP-samarbejdet skal aktiveres.
  - Det skal overvejes, om andre eksperter skal inddrages f.eks. SISO.

Det videre forløb

- Begge børn situation og trivsel følges tæt med jævnlig kontakt til forældrene og med fortsat tæt koordinering til Familieafdelingen.
- Sideløbende vil der som oftest foregå politimæssig efterforskning, hvor repræsentant fra Familieafdelingen deltager i afhøringen af børn. I tilfælde hvor børn og unge involveres i politiforretning, bliver de genstand for drøftelse på individmøderne afholdt jf. retsplejelovens § 115. Skoler og sagsbehandlere har også mulighed for at ønske børn og unge drøftet på individmøder, såfremt det har et kriminalpræventivt og/eller recidivforebyggende formål.
- Hvis der sker væsentlige ændringer i sagen, kontakter Familieafdelingen lederen af skolen/dagtilbuddet.
- Den politimæssige efterforskning vil føre til enten sigtelse med efterfølgende retssag eller til henlæggelse af sagen.
- Det overvejes herefter, om der skal ske ændring i de foretagne handlinger omkring begge børn. Forældrene orienteres om resultatet af overvejelserne.

Døgntilbud

Ud fra en samlet vurdering træffer lederen af døgntilbuddet, i samråd med Familieafdelingen, afgørelse om børnene skal forblive i samme tilbud. Til grund for afgørelsen kan følgende afdækkes

- Hvordan har barnet det med at bo på samme døgntilbud?
- Hvordan har forældrene det med at deres børn/unge bor på samme døgntilbud?

Familieafdelingen deltager i relevante møder.

- Er der behov for særlig støtte til barnet fra døgntilbuddet?
- det skal overvejes, om andre eksperter skal inddrages f.eks. SISO.

Det videre forløb

- Begge børns situation og trivsel følges tæt med jævnlig kontakt til forældrene og med fortsat tæt koordinering til Familieafdelingen.
- Sideløbende vil der som oftest foregå politimæssig efterforskning, hvor repræsentant fra Familieafdelingen deltager i afhøringen af børnene. I tilfælde hvor børn og unge involveres i politiforretning, bliver de genstand for drøftelse på individmøderne afholdt jf. retsplejelovens § 115. Skoler og sagsbehandlere har også mulighed for at ønske børn og unge drøftet på individmøder, såfremt det har et kriminalpræventivt og/eller recidivforebyggende formål.
- Såfremt der sker væsentlige ændringer i sagen, kontakter Familieafdelingen lederen af døgntilbuddet.
- Den politimæssige efterforskning vil føre til enten sigtelse med efterfølgende retssag eller til henlæggelse af sagen.

Der overvejes herefter, om der skal ske ændring i de foretagne handlinger omkring begge unge. Forældrene orienteres om resultatet af overvejelserne.

Fremgangsmåde ved mistanke eller konkret viden om ekstremisme

For medarbejdere der har en mistanke eller konkret viden om, at et barn/en ung er i kontakt med og/eller selv udviser ekstremistiske holdninger og handlinger, vil fremgangsmåde være:

Følg actioncard for ekstremisme. Det videre forløb aftales altid i samarbejde med tovholder tilknyttet Infohus Kommune samarbejdet.

- Nedskriv dine bekymringer, observationer og hændelser
- Del bekymring/ny viden med din nærmeste leder
- Evt. flere observationer, hvis I stadigvæk er usikker
- Søg sparring fra SSP-samarbejdet. SSP kontakter Infohus Kommune samarbejdet
- Sammen beslutter I det videre forløb
- Det er lederens ansvar at sikre, at I går videre med bekymringen, hvis det er relevant.
- Tovholder hos kommune og i politikredsen kvalificerer altid bekymringshenvendelsen i samspil med hinanden for at afklare, om bekymringen kan håndteres i Infohus Kommune
- Bekymringshenvendelsen sendes altid videre til politiet, som vurderer, om der er noget til hinder for, at bekymringshenvendelsen kan håndteres i Infohus Kommune.
- Såfremt bekymringen behandles i Infohus regi, indsamler og analyser Infohus Kommune barnets situation.
- På baggrund af analysen udformer Infohuset en helhedsvurdering af barnets situation. Med afsæt i denne udformes enten en anbefaling til Familieafdelingen, som kan iværksætte en indsats eller der etableres et tværfagligt og koordineret samarbejde i kommunens børn og ungeafdeling.
- Aftal hvordan barnet støttes her og nu (skærpet omsorgsfokus - hvem gør hvad, hvornår og hvordan?)
- Aftal med lederen hvordan forældrene inddrages og/eller informeres.
- Hvis du og din leder beslutter at underrette, benytter I overstående beskrivelser til at udfylde skema til underretning. Skemaet finder du på Svendborg Kommunes hjemmeside. Her finder du også guide til udarbejdelse af underretningen, samt indblik i den videre proces.

Fremgangsmåde ved mistanke eller konkret viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

For medarbejdere der har en mistanke, eller konkret viden om at et barn kan have været i risiko for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, vil fremgangsmåde være:

Følg actioncard.

I arbejdet med børn og unge, udsat for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, er det primære fokus at få skabt sikkerhed omkring barnet.

Sikkerhedsperspektivet i disse sager spænder helt fra vurdering af evt. udeladelse af oplysninger i partshøring af forældre, over sikkerhed ifht. mobiltelefoner og sociale medier, til anbringelse af unge på sikre opholdssteder se side 5 for sparrings muligheder.

Din rolle i hverdagen

Børn og unge, der har været udsat for overgreb, har et naturligt behov for at bearbejde det, der er sket. Nogle børn fortæller om overgrebene, mens andre børn ikke taler om det, der er sket, men finder andre måder at udtrykke sorg, smerte, vrede og andre følelser på. Det kan for eksempel ske gennem leg eller tegninger.

Reaktionsmønstre kan være forskellige alt efter barnets alder og udvikling. Det er derfor vigtigt, at de professionelle observerer og reagerer med forståelse og omsorg. Omsorg vil i denne sammenhæng også sige den rette, fagligt baserede og professionelle handling.

Det har stor betydning for barnet at fastholde en normal hverdag med tryghed og forudsigelighed. Du skal være til rådighed for at lytte og give omsorg, når barnet har brug for det. Det er aldrig barnets ansvar, at det er eller har været udsat for et overgreb, men nogle børn plages af skyldfølelse og har brug for hjælp til at få den følelse bearbejdet.

Det er derfor vigtigt for barnet eller den unge, at det ved, at der er voksne til rådighed, og at de voksne tør tale om det, der er sket. Samtale med et barn eller en ung skal til enhver tid tilpasses barnets alder og modenhed, og det skal ske med indføling og et passende sprogbrug i forhold til barnets oplevelser. Det kan i situationen være en vanskelig, men ikke umulig balance.

Nogle børn har behov for ekstra hjælp i form af sociale hjælpeforanstaltninger. Det er myndighedsafdelingen, der kan træffe beslutninger om eventuelle hjælpeforanstaltninger. Det er vigtigt at være opmærksom på, at nogle børn og unge gennem lang tid har haft et ekstraordinært stort ansvar for forskellige forhold i familien, som forældre normalt er ansvarlige for. Hvis disse børn får frataget det hidtidige ansvar, kan det opleves som endnu en belastning i stedet for tiltænkt hjælp. Derfor er det vigtigt at inddrage barnet i påtænkte forandringer og i begrundelserne for forandringerne og foranstaltningerne.

De professionelle, der i det daglige er i kontakt med barnet, skal huske, at det primære behov er at være barn. Det er derfor vigtigt at fastholde en normal hverdag i dagtilbuddet/skolen, som er præget af tryghed og forudsigelighed, da det skal være holddepunktet i en i øvrigt utryk og måske kaotisk situation for barnet.

Det kan være nødvendigt for de professionelle at modtage vejledning og sparring for at kunne hjælpe barnet optimalt. Har du brug for sparring, så kontakt Familieafdelingen, som også har mulighed for at aktivere kriseberedskab.

Implementering af beredskabet

Med dette beredskab er der lagt en ramme for, at alle medarbejdere og ledere inden for børne- og ungeområdet i Svendborg Kommune får et grundlag for at forebygge og håndtere overgreb mod børn og unge og ekstremisme.

De enkelte institutioner skal på baggrund af beredskabsplanen sikre, at der blandt medarbejderne bliver sat fokus på værdier og normer i det forebyggende arbejde for at understøtte, at der skabes et trygt miljø, hvor børn og unge ikke udsættes for overgreb eller ekstremisme. Dette arbejde bør afspejles i et sæt politikker, regler og procedurer, der danner grundlaget for arbejdet i det enkelte afsnit, institutionen eller skole, og som er kendt af samtlige medarbejdere.

Beredskabet skal implementeres og forankres i de enkelte institutioner i kommunen og udgøre et kendt og dynamisk arbejdsredskab for ledere og medarbejdere i det daglige arbejde med børn, unge og forældre i Svendborg Kommune. Hvis den enkelte institution har brug for

sparring i arbejdet med implementering af beredskabet, benyttes kontakterne listet på side 5.

Der vil løbende blive igangsat implementeringsaktiviteter centralt til understøttelse af beredskabet. Der vil fx blive fokuseret på en styrket opmærksomhed på digitale krænkelse og opmærksomhed på det tidlige tegn på seksuelle overgreb. Derudover vil den nuværende handleplan for forebyggelse af ekstremisme med fokus på børn og unge under 18 år blive opdateret.

Gode links

- www.stopekstremisme.dk/ På hjemmesiden, finder du en lang række materialer til forebyggelse, opsporing og håndtering af ekstremisme.
- www.ekstremisme.kk.dk
- På www.siri.dk, finder du bla. information om sikkerhedskonsulenterne.
- På www.nc-maerk.dk, finder du bla. information om æresrelaterede konflikter.
- RED Rådgivning: er et landsdækkende tilbud om professionel rådgivning om æresrelaterede konflikter. De rådgiver både unge, forældre og fagpersoner, der enten oplever eller arbejder med æresrelaterede konflikter.
- RED Rådgivning tilbyder mægling i familierne, og kan også bevilge psykologhjælp til den borger der står i en æresrelateret konflikt. Hotline: 70 27 76 66, døgndækning alle dage
- Gratis og anonym rådgivning til unge mellem 15-30 år, som oplever kontrol og vold fra sin familie. www.red-reach.dk/
- www.medieraadet.dk/medieraadet/digitaldannelse/nettets-vildveje, et digitalt onlinemagasin om unge, radikalisering og ekstremisme, hvor der gives indblik i emner som ytringsfrihed, hate speech, fake news, ekkokamre, filterbobler, algoritmer, grooming og digitale fodspor.
- www.sletdet.dk er en hjemmeside som guider i forbindelser med digitale krænkelser
- www.takeitdown.ncmec.org/guide til at finde digital krænkelser muligheder på diverse platforme
- JanusCentret har udviklet et værktøj, som kan benyttes, hvis der er tvivl om, hvordan man bør tackle den seksuelle adfærd, som barnet eller den unge udviser www.januscentret.dk/wp-content/uploads/2020/05/Bekymringsbarometer_dansk.pdf

Bilag 1

	Mulige tegn og reaktioner ved fysisk vold	Mulige tegn og reaktioner ved psykisk vold	Mulige tegn og reaktioner ved seksuelle overgreb
FYSISKE TEGN	<ul style="list-style-type: none"> Mærker efter slag Brandmærker Mærker efter kvælningsforsøg Knoglebrud Shaken babysyndrom Hyppige skadestuebesøg Psykosomatiske smerter Søvnvanskeligheder Overreaktion på pludselige bevægelser og lyde 	<ul style="list-style-type: none"> Fysiske og adfærdsmæssige udviklingsforsinkelser Allergier, astma og andre åndedrætslidelser Livsbetingsrisikoadfærd i ungdomsårene 	<ul style="list-style-type: none"> Rødme, kløe, rifter ved kønsdele Sår/revner i mund og mundvige og sår/skader i mundhulen Underlivslidelser Manglende kontrol over afføring og vandladning Mave- og fordøjelsesproblemer Søvnvanskeligheder Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring, manglende blufærdighed Psykosomatiske smerter Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne Påfaldende kropslugt af eksempelvis sæd Tidlig seksuel aktivitet Tidlig graviditet og abort Forsøg på at tilbageholde fysisk udvikling Vanskeligheder med at synke, og bestemte fødevarer kan vække ubehag
PSYKISKE TEGN	<ul style="list-style-type: none"> Tristhed/tavshed Indadvendthed/isolation Utryk tilknytning Mistillid til andre Dissociation, og barnet kan være virkelighedsfjernt Lav selvfølelse/selv værd Hjælpeløshed, magtesløshed Depression Angst Vanskeligheder ved at løsrive sig fra forældre/eller barnet løsriver sig for hurtigt PTSD-symptomer 	<ul style="list-style-type: none"> Angst Depression Negativ selvforståelse Følelsesmæssig ustabilitet Selvdestruktiv adfærd, herunder spiseforstyrrelser og stofmisbrug 	<ul style="list-style-type: none"> Tristhed/tavshed Indadvendthed/isolation Utryk tilknytning Mistillid til andre Dissociation, og barnet kan være virkelighedsfjernt Lav selvfølelse/selv værd Hjælpeløshed, magtesløshed Depression Angst Uforklarlig gråd Mareidt PTSD-symptomer Skyldfølelse

<p>AD-FÆRDS- MÆSSIGE TEGN</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ændring i adfærd • Vanskeligheder med at håndtere konflikter • Udadreagerende og/eller aggressiv adfærd • Indadreagerende adfærd, isolation • Påklædning – skjuler blå mærker • Overtilpassethed – ”små voksne” • Koncentrationsvanskeligheder • Indlæringsvanskeligheder • Tab af kompetencer • Hyperaktivitet, hypersensitivitet • Selvdestruktiv adfærd, spiseforstyrrelser, misbrug • Selvforskyldt smerte, barnet kan banke hovedet ind i ting, trække hår eller vipper af 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedsat social kompetence • Manglende empati over for andre • Aggressiv og voldelig adfærd • Usikker, desorienteret tilknytning • Selvisolerende adfærd • Normoverskridende adfærd • Forringet indlæring, og præstationer på trods af tilstrækkelige evner og modtaget undervisning • Skoleproblemer pga. manglende tilpasning og impuls kontrol 	<ul style="list-style-type: none"> • Skamfølelse • Begyndende depression • Manglende identitetsfølelse • Barnet kan være forvirret omkring kønsidentitet • Barnet kan være hemmelighedsfuldt og/eller skamfuldt • Oplevet mangel på sammenhæng • Identitetsvanskeligheder
		<ul style="list-style-type: none"> • Barnet kan være udadreagerende og/eller aggressiv, kan mobbe andre • Seksualiseret adfærd, herunder usædvanlig optagethed eller interesse og viden om seksualitet • Vanskeligheder ved at skelne mellem almindelig kontakt og seksualiserende adfærd • Overdreven/tvangspræget onani • Koncentrations-/indlæringsvanskeligheder • Lege, som viser seksuel aktivitet, der ligger ud over det forventelige af et barn på det givne alderstrin eller mentale stadie • Regredierende adfærd og tab af kompetencer • Hyperaktivitet • Følelse af frustration og vrede • Frygt/modvilje mod bestemte personer/steder • Selvdestruktiv adfærd, spiseforstyrrelser, misbrug • Selvforskyldt smerte, barnet kan banke hovedet ind i ting, trække hår/vipper af • Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning, gangart, påklædning • Umotiveret gråd • Selvmordstanker • Pseudomodenhed 	

Bilag 2

Risikofaktorer for digitale overgreb og krænkelse

Der er ikke et 'fysisk' og et 'digitalt' liv; der er ét barneliv

Det er vigtigt at have det digitale for øje, fordi det fylder meget i børns liv. Vi skal passe på med at lave en dikotomi mellem det 'fysiske' og det 'digitale' liv; børn lever ikke to liv, de lever ét.

Der er fortsat mange børn, der ikke får tilstrækkelig hjælp, når de udsættes for digitale krænkelse, fordi de nære voksne, forældre, pædagoger eller lærere ikke i tilstrækkelig grad spørger ind til eller engagerer sig i børns digitale verden.

Tre gode råd til at tale med et barn

1. Vær nysgerrig og tør at spørge ind – men lyt til barnets grænser

Ligesom du er nysgerrig på, hvad barnet laver i skolen eller til sport, er det på samme måde vigtigt at spørge ind til det digitale.

Du kan fx spørge:

- 'Hvad har du liket i dag?'
- 'Er du begyndt at følge nogle nye på Twitch?'
- 'Hvem er din yndlings Youtuber? Kan du vise mig?'
- 'Må jeg se nogle af de sjove videoer, du har set i dag?'
- 'Kan du ikke vise mig, hvordan du bruger Tik Tok?'

Det er vigtigt at lytte til barnets grænser, når I taler om det digitale. Hvornår er det nysgerrighed og interesse, og hvornår er det overvågning af barnet? Vær opmærksom på, om barnet selv inviterer til dialog.

2. Inviter til gode snakke om det digitale – faciliter et trygt rum.

Spørg derfor ind til det digitale. Det kan du gøre alle steder; fx når barnet alligevel sidder med telefonen. Følg med!

Vær ærlig overfor barnet. Du kan fortælle, at det er lidt akavet for dig, men du håber at blive klogere – måske barnet kan gøre dig klogere? Spørg ind til, hvordan barnet tænker, at I kan snakke om det på en god måde.

3. Sæt dig ind i de digitale medier, som børn bruger

I spiller en væsentlig rolle, når det kommer til børns liv på nettet – sæt jer ind i, hvad børnene laver på nettet.

I kan selv søge efter undersøgelser og viden omkring børns digitale liv – I kan også spørge barnet. "Hvad bruger du mest tid på nettet?" eller "Hvad er vigtigst, at jeg ved?"

Bilag 3

Risikofaktorer ved ekstremisme

Bekymrende tegn du kan være opmærksom på:

Det kan være svært at vide, om der er grund til at være bekymret. Men der er en række opmærksomhedspunkter, som kan være tegn på, at en person er involveret i ekstremisme eller er på vej til at blive det. Når en række adfærdsændringer og bekymrende tegn optræder på samme tid, kan der være grund til at reagere på det, så bekymringen kan blive undersøgt nærmere.

Opmærksomhedspunkterne er derfor ikke en tjekliste, men alene et hjælpeværktøj.

Individuelle opmærksomhedspunkter:

- Udviser voldsparathed, fx ved at være involveret i voldshandlinger eller voldelige sammenstød.
- Viser interesse for at rejse til udlandet og deltage i konflikter eller træningsaktiviteter, hvor ekstreme grupper er involveret.
- Opsøger hjemmesider, litteratur eller film med ekstremistiske eller voldslegitimerende budskaber.
- Truer, chikanerer eller udøver socialt pres over for andre.
- Er involveret i begivenheder med hadefulde eller voldslegitimerende budskaber.
- Udbreder voldslegitimerende budskaber, fx via sociale medier.
- Viser stor optagethed af en bestemt sag eller person.
- Udtrykker foragt for og intolerance over for andres holdninger.
- Har en prædikende og moraliserende adfærd.
- Udviser tilknytning til ekstreme budskaber gennem sin påklædning, sit udseende eller brug af totalitære symboler.

Opmærksomhedspunkter om sociale forhold og personens netværk:

- Færdes i miljøer med let adgang til våben.
- Har social omgang med personer eller grupper, som har ekstreme holdninger.
- Isolerer sig og tager afstand fra familie og hidtidige venskaber.
- Afbryder uddannelse, opsiger job og anden tilknytning til det omgivende samfund.
- Familien er dysfunktionel.

Bilag 4

Den danske model over for ekstremisme og radikaliserings

I Danmark er forebyggelsesindsatsen over for ekstremisme og radikaliserings kendetegnet ved en helhedsorienteret og tværsektoriel tilgang. Tilgangen kaldes også "Den danske model".

Den danske models styrke er dels den tværgående og helhedsorienterede tilgang på tværs af nationale, regionale og lokale aktører, som sikrer både det sikkerhedsmæssige og samfundsmæssige perspektiv i forebyggelsesindsatsen, og dels det fælles faglige sprog, som modellen tilgås med blandt de fagprofessionelle.

I Svendborg Kommune udgør samarbejdet mellem kommunale myndighedsområder og Fyns politi en krumtap i forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme. Det sker især i regi af SSP-samarbejde mellem skoleområdet, socialområdet og Fyns Politi.

Forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings løftes, som nævnt, først og fremmest i et samarbejde mellem kommuner og politikredse. Samarbejdet er forankret i Infohuskonceptet, som er etableret i landets 12 politikredse. Infohusene er et tværsektorielt samarbejde, hvor de involverede repræsentanter opererer i henhold til gældende lovgivning inden for eget myndighedsområde. Infohusenes primære opgave er at analysere og vurdere bekymringer og samtidig at være et forum, hvor myndighederne kan dele viden om lokale udfordringer og tendenser.

Infohus kommune er et samarbejdsforum mellem den enkelte kommune og den respektive politikreds. Det overordnede formål med infohus kommune er at skabe et lokalt myndighedskoordinerende samarbejde, hvor relevante kompetencer samles til en systematisk, koordineret og kvalificeret analyse og vurdering af bekymringer. Infohus kommune er således ikke et forum for myndighedsbeslutninger. De respektive myndigheder

forvalter og iværksætter selv foranstaltninger og tiltag i henhold til gældende lovgivning. I Svendborg Kommunes Infohus Kommune samarbejde er både handleplanens taktiske og operationelle niveau repræsenteret. Infohustovholderen er i Svendborg Kommune forankret i Socialafdelingen. Der kan søges råd og vejledning nationalt ved: den nationale Hotline mod radikaliserings alle dage mellem kl. 8 - 22 på tlf. 41 74 90 90. Medarbejderne har tavshedspligt.

Arbejdsområdet for infohus kommune er at sikre, at personer i risiko for at begå kriminelle handlinger med ekstremistisk motiv identificeres rettidigt med henblik på forebyggelse. Bekymringshenvendelser kan ske til infohustovholderen i kommunen eller politiet. Den kan komme fra en borger, myndighed og/eller en anden aktør. Ekstremisme kan være den drivende faktor i bekymringshenvendelsen eller ekstremisme kan være et aspekt blandt andre bekymringstegn af social eller kriminalpræventiv karakter. Det kan også være, at bekymringen for ekstremisme, som henvendelsen drejer sig om, viser sig at være ubegrundet.

Bestemmelserne i retsplejelovens § 115 giver myndigheder mulighed for at udveksle oplysninger om rent private forhold og have uformelle og frie drøftelser om bestemte personers problemer, inden en konkret indsats igangsættes og uden at indlede en egentlig sagsbehandling eller indhente samtykke. I infohus kommune vurderes bekymringer om ekstremisme. Politiet har ansvar for at undersøge, om der er kriminelle eller akutte sikkerhedsforhold til stede i bekymringshenvendelsen, og om der er noget til hinder for, at den kan behandles i Infohus kommune. Hvis det ikke er tilfældet, anbefales det, at politiets infohustovholder og den kommunale infohustovholder tager en drøftelse om bekymringshenvendelsen. I Svendborg henvender man sig til: se side 5.

Bilag 5

Risikofaktorer ved æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol kan ramme alle borgere. Målgruppen er derfor borgere af begge køn, i alle aldre, fra forskellige sociale samfundslag og fra alle boligområder. Børn og unge, der er berørt af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, findes ofte i familier, hvor kollektivets interesser står over individets. Som ofte er disse familier præget af et stærkt køns- og aldershierarki, hvor manden anses som familiens overhoved, og hvor kvinder er bærere af familiens ære.

Erfaringer peger på, at vi oftest møder målgruppen i tre faser af deres liv:

1. Teenageårene, hvor det handler om identitetsdannelse (opgør med familien normer og traditioner).
2. Ved valg af partner, indgåelse af ægteskab og i forbindelse med familiedannelse.
3. Ved skilsmisse eller brud i familien.

Hvornår bør der handles?

Personer, der udsættes for negativ social kontrol og/eller fysisk eller psykisk vold begrundet i ære, skal hjælpes således, at de kan leve et frit liv efter eget ønske.

Udfordringer med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol kan være både svære at opdage, samt at gå ind i for den enkelte frontmedarbejder.

Medarbejdere skal være opmærksomme på nedenstående og altid reagere, når de ser disse tegn. Tegnene bør aldrig stå alene, men bør altid sammenholdes med den øvrige viden om den pågældende og dennes familieforhold.

Fagpersoners observationer er vigtige, for at vurdere, om de symptomer og signaler, som den pågældende borger udviser, er tegn på generel mistroivsel eller tegn på, at borgeren er i en æresrelateret konflikt eller berørt af negativ social kontrol.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at de berørte ofte

vil gøre meget for at skjule, at de er udsat for en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol.

Børn og unge under 18 år

Bekymringstegn, eksempelvis:

- Følges konsekvent af forældre, søskende eller anden familie til og fra skole.
- Mange sociale restriktioner af barnet eller den unge; eksempelvis i forhold til adfærd, venskaber, fritid, klasseaktiviteter, lejrskole, kommunikation via mobil og sociale medier og uddannelsesvalg.
- Kontrol og overvågning.
- Dobbeltliv af hensyn til familien.
- Styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder.
- Frygt for at tage hjem.
- Ulovligt fravær i skolen.
- Fysisk/psykisk vold.
- Isolering, indespærring, trusler, fysisk og psykisk vold, pres, undertrykkelse eller lignende problematikker.
- Henvendelser fra netværket med konkret viden om æresrelateret konflikt.
- Mistanke om genopdragelsesrejser/ufrivilligt udenlandsophold.
- Familien skal rejse til forældrenes hjemland i en længere periode.
- Der tales om forlovelse i hjemmet.
- Søster eller bror har været udsat for pres fx til ægteskab.
- Den unge stikker af, grundet frygt for tvunget ægteskab (fx fordi den unge har opdaget en flybillet, bryllupstøj er købt eller lign.).

Bilag 6

Actioncards

Actioncard ved tegn på **ekstremisme**

Hvis du ser tegn på at en person udviser radikaliseret eller ekstremistisk adfærd, så skal du handle på din bekymring.

1 Bekymring

Du skal som fagperson drøfte din bekymring med din nærmeste leder.

Du skal sammen med leder oplyse sagen så vidt muligt og begrunde bekymringen.

I jeres vurdering af bekymringen, kan I tage udgangspunkt i tegn på begyndende radikalisering oplyst på bagsiden af actioncard.

Vær særlig opmærksom på tavshedspligten.

2 Sparring

Du og din nærmeste leder skal søge intern sparring ved SSP på telefon 40 26 48 27 eller ssp@svendborg.dk. SSP vil kunne hjælpe med ekstern sparring ved Fyns Politi.

Alternative sparringspartnere:

Familieafdelingen på telefon: 62 23 46 00
Interkulturelt Team på telefon: 51 52 46 56

National – tværkommunal faglig viden og sparring:

Hotline mod radikalisering:

antiradikalisering.dk
www.stoekstremisme.dk

3 Handling

Niveau 1:

Der laves en aftale lokalt i samarbejde med SSP omkring opfølgning og støttende handlinger ift. den unge.

Niveau 2:

De kommunale kontaktpersoner og Fyns Politi (INFO-hus) drøfter henvendelsen og foretager en risikovurdering, hvorefter der eventuelt udarbejdes en handlingsplan for opfølgning og støttende handlinger ift. den unge.

Vurderes der bekymring for den unges trivsel og udvikling, jf. barnets lov, sendes der en underretning til Familieafdelingen.

4 Akut handling

Niveau 3:

Vurderes der et behov for akut handling kontaktes

Politiet på 114 eller alarm 112

Actioncard ved tegn på **ekstremisme**

Som pårørende eller fagperson er der **forskellige tidlige tegn**, du kan være opmærksom på, hvis du har mistanke eller bekymring om radikalisering hos en person i dit liv.

Kombinationen af flere markante ændringer i den unges opførsel kan være tegn på en begyndende radikalisering – men husk, at det ikke er en tjekliste.

Hvad kan du gøre?

Hold en åben og positiv kommunikation med den person, du er bekymret for. Undgå at være dømmende eller konfronterende – forsøg i stedet at være nysgerrig og lyttende. Gør dit bedste for at sætte dig ind i personens tanker, selvom det kan være svært, når du ikke er enig.

På den måde viser du, at den unge kan stole på dig og gøre brug af din hjælp.

Du kan blandt andet kigge efter, om den unge:

- ændrer udseende, tøjstil, adfærd, holdninger og fritidsaktiviteter og trækker sig socialt fra tidligere fællesskaber.
- får nye venner og har relationer til personer eller grupper, der har ekstreme eller voldelige holdninger.
- trækker sig fra familie og venner og er (unormalt) meget sammen med det nye fællesskab.
- giver udtryk for intolerance overfor andres synspunkter, afviser demokratiske principper eller er moraliserende.
- taler om at skabe et mere "ordnet", "rent" eller "retfærdigt" samfund.
- dyrker fortællinger om uretfærdighed, trusler og undertrykkelse og taler om kampen mod bestemte grupper som retfærdig.
- taler om holdningsmodstandere og ser dem som fjender – udtrykker sig f.eks. med "dem og os".
- begynder at bruge et ideologisk og følelsesladet sprog, der kritiserer og diskriminerer andre.
- begynder at deltage i møder og demonstrationer med ekstremistiske eller voldelige budskaber.
- opsøger og bruger hjemmesider, læser bøger eller ser film med ekstremistiske og voldelige budskaber.
- bruger totalitære symboler for eksempel i sin påklædning, i tatoveringer eller på plakater på sit værelse.

svb-4571

Actioncard ved overgreb

- 1** Ved mistanke eller konkret viden om overgreb, seksuelle eller vold.
- 2** Skriftlig underretning sendes til Familieafdelingen
Link til skema findes på Svendborg Kommunes hjemmeside
For sparring kontaktes Familieafdelingen
- 3** Hvis mistanken retter sig mod forældre eller barnets nærmeste private netværk må forældrene IKKE orienteres.
- 4** Familieafdelingen vurderer i alle sager relevant inddragelse af politiet og vurderer i samarbejde med politiet, om der er grundlag for politianmeldelse
- 5** Familieafdelingen udarbejder en sikkerhedsplan
- 6** Familieafdelingen kontakter Børnehus Syd

Kontaktinformationer

Familieafdelingen
Centrumpladsen 7, 2. sal th.
5700 Svendborg
Telefon: 62 23 46 00
familieafdeling@svendborg.dk

Åbningstider:

Man - ons kl. 9.00 - 15.00
Torsdag kl. 10.00 - 16.30
Fredag kl. 9.00 - 14.00

Ved helt uopsættelige og akutte situationer uden for åbningstiden kan Fyns Politi kontaktes på telefon 114. Politiet kan viderestille til den Sociale Døgnvagt.

- 1** Ved mistanke eller konkret viden om overgreb, seksuelle eller vold begået af en **kommunal ansat**.
- 2** Skriftlig underretning sendes til Familieafdelingen
Link til skema findes på Svendborg Kommunes hjemmeside
For sparring kontaktes Familieafdelingen
- 3** Familieafdelingen orienterer Chef for Familie, Børn og Unge og andre relevante chefer orienteres
- 4** Familieafdelingen og underretters nærmeste leder håndterer i fællesskab sagen i forhold til forældre, medarbejdere og kollegaer
- 5** Familieafdelingen vurderer i alle sager relevant inddragelse af politiet og vurderer i samarbejde med politiet, om der er grundlag for politianmeldelse
- 6** Familieafdelingen kontakter Børnehus Syd
- 7** I samarbejde med Familieafdelingen orienterer relevant afdeling øvrige forældre og udarbejder pressestrategi i samarbejde med direktør og kommunikation

Fastholdelse af en normal hverdag for barnet med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed til at lytte og give omsorg

svb 4571

Actioncard æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

1 Ved mistanke ..

Ved mistanke om at et barn/ung er udsat for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol.

Vigtigt ..

Det er vigtigt at du ikke taler med forældrene, når familien bliver informeret om at myndigheder er involveret kan risikoen øges. Inden forældrene informeres om en evt. underretning, skal der derfor i tæt dialog med Familieafdelingen tages stilling til barnets sikkerhed, og udarbejder lovpligtig sikkerhedsplan.

Send ikke ..

Send ikke breve/SMS/mails til barnet, da vedkommende kan være overvåget af familien.

2 Vurdering ..

Familieafdelingen vurderer om det er nødvendigt akut at anbringe barnet udenfor hjemmet, eller hvorvidt risikovurderingen er at barnet fortsat kan opholde sig i hjemmet.

Sikkerhedsplan ..

Hvis barnet er i hjemmet, udarbejder Familieafdelingen en sikkerhedsplan for:

hvad gør barnet, hvis situationen eskaleres.

hvem kan barnet kontakte for hjælp.

hvem og hvordan følges der op på situationen.

hvem reagerer og hvordan, hvis barnet ikke vender tilbage på aftalte tidspunkter.

3 Digital sikkerhed

Hvad enten barnet/den unge opholder sig i hjemmet eller anbringes på sikkert opholdssted, er det vigtigt, at fagpersoner har et fokus på digital sikkerhed.

- Slå alle GPS og lokalitetstjenester fra på mobiltelefon, Ipad og computer.
- Deaktiver "Find min Iphone".
- Ændre koder til de sociale medier.
- Ændre kode til e-mail eller opret ny.
- Slet søgehistorik der røber søgning efter hjælp.
- Slet sms og opkaldshistorik.
- Spær MIT-Id.
- Spær Dankort og evt. konto.
- Vær opmærksom på IKKE at lægge billeder af ens omgivelser op på de sociale medier.

svb 4571

Actioncard for digitale krænkelser

1

Vurder krænkelsen

Afdæk: Afdæk krænkelsen - anvend konkrete spørgsmål; Hvem er involveret? hvad er det sket? osv.

Vurder: Brug dit team til sparring, og involver din leder i vurdering af krænkelsen. Brug SSP-samarbejdet til faglig sparring.

Vurderingen kan ende med en underretning, en politianmeldelse eller pædagogisk håndtering.

Inddrag: Forældrene skal involveres. Trinene "Dokumenter" og "Stop krænkelsen" kan i enkelte tilfælde komme før forældreinddragelse. (vær obs på værdispringsreglen, se note).

(Værdispringsreglen i Forvaltningsloven § 28 gælder, hvis du vurderer, at hensynet til barnet vejer tungere end forældrenes interesser).

2

Dokumenter krænkelsen

Gem: Opfordre den krænkede til at gemme beviser i form af screen-shots, SMS'er, chat-samtaler og lignende, til en eventuel politietforsknings, Fagpersoner, udover politiet, skal **ikke** gemme materiale på egen telefon eller lignende.

3

Stop krænkelsen

Kendt Krænker: Kan krænkelsen håndteres pædagogisk internt, kontaktes krænkeren og dennes forældre og eventuelt delt materiale anmodes slettet (bed forældre om at kontrollere) og krænkende adfærd bringes til ophør. Skal krænkelsen politianmeldes, tager politiet over på indsatser. Brug SSP-samarbejdet til faglig sparring.

Ukendt Krænker: Når dokumentation er sikret, vejledes den krænkede, og dennes forældre ift. at få slettet materiale. Find hjælp på Redbarnet.dk/sletdet, og brug SSP-samarbejdet til sparring.

svb 4571

Actioncard for digitale krænkelser

4

Anmeld krænkelsen

Politianmeldelse: Du kan støtte og anbefale en anmeldelse, men det er forældrene og/eller den krænkede der selv anmelder.

Selve anmeldelsen: Familien kan anmelde ved at: møde op på politistationen, telefonisk henvendelse til politiet på 114 eller anmelde på nettet: Politi.dk/anmeld under fanen (Seksuelforbrydelser).

I tilfælde med vold eller overgreb skal kommunens beredskab benyttes.

Forsikringsanmeldelse: Anbefal, at den krænkede eller dennes forældre undersøger, om de skulle være dækket af deres egen forsikring ift. Hjælp og støtte.

5

Behandl krænkelsen

Faglig sparring: Brug SSP-samarbejdet til faglig sparring, ift. helhedsperspektiv på sagen, koordination mellem de involverede o.l.

Hjælp de relevante: Hvis du vurderer den krænkede, dennes forældre og eventuelt krænkeren har brug for krisehjælp, henvender du dig til Familieafdelingen.

Håndtering af omgivelserne: Der bør, i samarbejde med den krænkede og forældrene, være opmærksomhed på og vurdering af, hvorvidt klassekammerater, skolen og/eller forældre orienteres om krænkelsen. Går den krænkede og krænker på samme skole/uddannelsessted giver dette eventuelt anledning til særlige tiltag. Ligeledes bør der være opmærksomhed på, hvorledes en eventuel presseinteresse for krænkelsen håndteres.

Svendborg
Kommune

Svendborg Kommune
Ramsherred 5
5700 Svendborg

www.svendborg.dk

Marts 2024